

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Jozefa Hargaša a členov senátu JUDr. Jaroslavy Fúrovej a JUDr. Ľuboša Szigetiho v právnej veci navrhovateľov: **1. E.**, bytom J., **2. H.**, bytom S., **3. J.**, bytom T., **4. M.**, bytom P., **5. A.**, bytom B., **6. V.**, bytom S., **7. J.**, bytom T., **8. F.**, bytom S. proti odporcovi: **Obvodný pozemkový úrad v Topoľčanoch**, Námestie Ľ. Štúra č. 1738, Topoľčany, za účasti Slovenského pozemkového fondu so sídlom v Bratislave, Búdkova č. 36, o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia odporcu zo dňa 9.10.2007 č. OPÚ-2004/00144-Gn/1, o odvolaní navrhovateľov 2. až 8. proti rozsudku Krajského súdu v Nitre z 20. februára 2008 č. k. 23Sp/95/2007-24, takto

r o z h o d o l :

Najvyšší súd Slovenskej republiky napadnutý rozsudok Krajského súdu v Nitre z 20. februára 2008 č. k. 23Sp/95/2007-24 **p o t v r d z u j e .**

Účastníkom náhradu trov odvolacieho konania nepriznáva.

O d ô v o d n e n i e

Krajský súd v Nitre napadnutým rozsudkom potvrdil rozhodnutie odporcu č. OPÚ-2004/00144-Gn/1 zo dňa 9.10.2007. Uvedeným rozhodnutím odporca rozhodol podľa § 5 ods. 2 zákona č. 503/2003 Z. z. o navrátení vlastníctva k pozemkom a o zmene a doplnení zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 180/1995 Z. z. o niektorých opatreniach na usporiadanie vlastníctva k pozemkom v znení neskorších predpisov (ďalej len zákon č. 503/2003 Z. z.) o navrátení vlastníctva k nehnuteľnostiam nachádzajúcich sa v katastrálnom

území S., právo na náhradu za pozemky, ktoré prešli do vlastníctva štátu na základe rozhodnutia Odboru výstavby a územného plánovania v Topoľčanoch č. Výst 527/79/Čer zo dňa 19.3.1979, a to parcela č. 438 záhrada o výmere 14 272 m² z toho parcela č. 438/6 časť o výmere 2 607 m², parcela č. 438/8 časť o výmere 356 m² a parcela č. 438/9 časť 370 m², ktoré sú vo vlastníctve fyzických a právnických osôb a parc. č. 439 o výmere 809 m², ktorá je tiež vo vlastníctve fyzických a právnických osôb. Náhradu priznal žiadateľom podľa výšky podielov uvedených v bode 6 v napadnutom rozhodnutí. V bode II. správny orgán rozhodol ohľadom nárokov H., rod. G. tak, že táto nespĺňa podmienky § 2 ods. 2 písm. c/ zákona č. 503/2003 Z. z. ako reštitučného nároku po pôvodnej vlastníčke svokre H. K., rod. Č..

V odôvodnení napadnutého rozsudku krajský súd uviedol, že odporca skúmal naplnenie zákonných podmienok reštitučného titulu oprávnených dôsledne a dôsledne sa zaoberal s každou parcelou pôvodnou ako aj novovytvorenými parcelami. Poukázal na to, že nie je v kompetencii súdu skúmať platnosť kúpnych zmlúv resp. pravosť podpisov predávajúcich v tomto konaní. Mal za to, že kúpno-predajné zmluvy boli uzatvorené platne.

Proti tomuto rozsudku podali v zákonnej lehote odvolanie navrhovatelia v 2. až 8. rade. Navrhovatelia v 2., 4. až 8. rade namietali, že rozhodnutie súdu vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci a tiež z nesprávneho zisteného skutkového stavu, taktiež je podľa nich toto rozhodnutie nejasné a v niektorých častiach si vzájomne odporujúce. Poukázali na to, že čo sa týka nároku nevesty po pôvodných vlastníkoch H., rod. G., na jednej strane sa jej priznala náhrada ako oprávnenej osobe a na druhej strane nespĺňala podmienky na náhradu. Uviedli, že majú vážne pochybnosti o tom, či podpisy na kúpno-predajných zmluvách sú podpismi pôvodných vlastníkov, pretože rodičia by nikdy dobrovoľne nepodpísali tieto kúpne zmluvy, pretože nesúhlasili s násilným zabratím pôvodných parciel, ktoré boli fakticky vyvlastnené. Uvedené rozhodnutie odporcu považovali za rozpor s Ústavou SR článku 20. V tejto súvislosti poukázali tiež na vysoký vek J. (88 rokov) v čase uzatvárania kúpno-predajných zmlúv, pričom mali za to, že pokiaľ by i J. uvedenú zmluvu podpísal, jednalo by sa o zmluvu uzatvorenú v tiesni za nápadne nevýhodných podmienok, ktorá skutočnosť by spôsobovala neplatnosť uvedených zmlúv i s poukazaním na ustanovenie § 37 a 38 Občianskeho zákonníka. Mali za to, že uvedené zmluvy sú sfaľšované, pretože J. vždy hovoril, že on nikomu nič nepredal. Ďalej poukázali tiež na nesprávnosť výmery parciel, a to parcely 438/6, ktorá mala výmeru 2 988 m² a v rozhodnutí je uvedená výmera 2 607 m² a v dedičskom rozhodnutí je uvedená výmera 4 650 m². Vyvlastnené z tejto parcely bolo 2 988 m², čo predstavuje rozdiel 1 662 m². Nesúhlasili so závermi súdu prvého stupňa, že by odporca skúmal naplnenie zákonných podmienok reštitučného titulu oprávnených a dôsledne sa zaoberal s každou parcelou

pôvodnou ako aj novovytvorenými parcelami. Taktiež nesúhlasili so záverom súdu, že predmetné kúpno-predajné zmluvy boli uzatvorené platne a že ich súd nemá právo skúmať. Žiadali preto, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky ako odvolací súd zmenil napadnutý rozsudok Krajského súdu v Nitre tak, že vyhovie ich návrhu, ktorým sa domáhajú zrušenia rozhodnutia odporcu č. OPÚ-2004/00144-Gn/1 zo dňa 9.10.2007 a vráti vec správneho orgánu na nové konanie a rozhodnutie.

Navrhovateľ v 3. rade vo svojom odvolaní uviedol, že v napadnutom rozsudku na strane 5, odštiepok 7 je uvedený: „Za predmetné nehnuteľnosti, bola zaplatená kúpna cena pôvodným vlastníkom, na uvedených nehnuteľnostiach sa nachádzajú stavby – pošta, obchod, kultúrny dom, cesta. Táto cesta zaplatená nebola - je naším spoluvlastníctvom“.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací (§ 10 ods. 2 OSP) preskúmal napadnutý rozsudok ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo, v medziach podaného odvolania (§ 246c ods. 1, veta prvá, § 212 ods. 1 OSP), vec prejednal na odvolacom pojednávaní (§ 246c ods. 1, veta prvá, § 250ja ods. 2, veta druhá OSP) a dospel k záveru, že odvolaniu navrhovateľov nie je možné priznať úspech.

Zákon č. 503/2003 Z. z. je jedným zo zákonov reštitučného charakteru, ktorého cieľom je spolu s ostatnými reštitučnými zákonmi zabezpečiť tzv. reštitučné procesy zmiernenia niektorých majetkových krívd, ku ktorým došlo v zákone presne ustanovenom období vo vzťahu k presne vymedzenému okruhu osôb a na základe v zákone taxatívne ustanovených prípadov straty majetku. Zákon č. 503/2003 Z. z. upravuje navrátenie vlastníctva k pozemkom, ktoré neboli vydané podľa osobitného predpisu (zákon č. 229/1991 Zb. a § 37 a 39 zákona SNR č. 330/1991 Zb.). Vlastnícke právo sa vracia k pozemkom, ktoré tvoria a) poľnohospodársky pôdny fond alebo do neho patria a b) lesný pôdny fond (§ 1 zákona).

Predpokladom navrátenia vlastníctva v zmysle § 3 ods. 1 písm. j/ zákona č. 503/2003 Z. z. oprávneným osobám je, aby pozemok v zákonom stanovenom období t. j. v čase od 25.2.1948 do 1.1.1990 prešiel na štát alebo na inú právnickú osobu v dôsledku kúpnej zmluvy uzavretej v tiesni za nápadne nevýhodných podmienok. Obidve zákonné podmienky (tieseň i nápadne nevýhodné podmienky) musia byť splnené súčasne.

Tieseň podľa ustálenej judikatúry a súdnej praxe pri aplikácii reštitučných zákonov (teda aj zákona č. 503/2003 Z. z.) je hospodársky, či sociálny stav, v ktorom sa nachádza určitý subjekt v čase robenia právneho úkonu, ktorý stav na neho pôsobí takým spôsobom a takou intenzitou, že v dôsledku neho urobí právny úkon, ktorý by inak, nebyť tiesne, neurobil. Tento stav musí mať základ

v objektívne existujúcich (teda nielen domnelých) okolnostiach a vždy determinovaný subjektívnou stránkou – samotným konajúcim a jeho „odolnosťou“ proti pôsobiacej ťaživej situácii. Rovnaká objektívna situácia môže u jedného subjektu vyvolať tieseň, u druhého nemusí. Pritom z hľadiska existencie tiesne, je potrebné osobitne zdôrazniť, že je irelevantné, ako tento stav vznikol a čo ho spôsobilo. Právny význam treba preto priznať aj tiesni majúcej základ v iných než politických motívoch, ba aj tiesni vyvolanej samotným konajúcim.

Kumulatívnou požiadavkou zákona sú nápadne nevýhodné podmienky, za ktorých bola zmluva uzavretá. Nápadnú nevýhodnosť podmienok treba skúmať v každom jednotlivom prípade osobitne a prihliadnuť najmä na to, aké plnenie sa stáva povinnosťou pre účastníka, ktorý koná v tiesni, a na aké plnenie má tento účastník právo. Ak je medzi týmito plneniami zjavný hodnotový nepomer, možno usúdiť, že v okamihu uzavretia zmluvy existovali nápadne nevýhodné podmienky.

Reštitučné zákony nepredpokladajú (neprezumujú) ani jednu z podmienok stanovených v príslušných ustanoveniach jednotlivých zákonov (v danom prípade § 3 ods. 1 písm. j/ zákona č. 503/2003 Z. z.), takže pre úspešné uplatnenie nároku musí oprávnená osoba preukázať súčasnú existenciu tiesne aj nápadne nevýhodných podmienok v čase uzavretia zmluvy. Splnenie oboch týchto podmienok pritom nemožno bez ďalšieho vyvodiť priamo ani zo zákona ako určitú fikciu a vždy prítomnú súčasť majetkových dispozícií medzi štátom a fyzickou osobou, ale ani zo všeobecnej situácie, jestvujúcej, či už v štáte ako celku (danej napr. politickým, právnym a ekonomickým systémom) alebo v niektorom z jeho regiónov či lokalít (napr. určenie na rozsiahlu investičnú akciu); vždy je preto potrebné skúmať, či táto všeobecná situácia v konkrétnom prípade toho-ktorého konajúceho mala za následok uzavretie zmluvy v tiesni a za nápadne nevýhodných podmienok.

Z obsahu spisového materiálu odvolací súd nemal za preukázané, že by navrhovatelia preukázali, že predmetné kúpne zmluvy boli uzavreté v tiesni a za nápadne nevýhodných podmienok. Z obsahu predmetných kúpnych zmlúv vyplýva, že tieto boli uzavreté v súlade s vtedy platnými cenovými predpismi. Opak navrhovatelia nepreukázali. Keďže neboli splnené nápadne nevýhodné podmienky pri uzatváraní predmetných kúpnych zmlúv, nebolo potrebné skúmať ani stav tiesne, ktorú však navrhovatelia taktiež konkrétne nepreukázali.

Neopodstatnená je námietka navrhovateľov, týkajúca sa nesúhlasu so záverom krajského súdu, že predmetné kúpno-predajné zmluvy boli uzavreté platne a že ich súd nemá právo skúmať. Aj podľa názoru odvolacieho súdu, skúmanie platnosti predmetných zmlúv t. j. či boli tieto podpísané predávajúcimi, nepatrí do kompetencie v danom prípade správneho orgánu ale

do kompetencie všeobecného súdu. Nepochybil preto správny orgán, keď sa touto otázkou nezaoberal a navrhovatelia samotní nepreukázali, že si túto otázku riešili alebo riešia cestou príslušného všeobecného súdu.

Pokiaľ sa týka námietky navrhovateľov, týkajúcej sa H., rod. G., odvolací súd poukazuje na to, že menovaná nemôže byť oprávnenou osobou po neb. J. a H. K., rod. Č., ale len po svojom manželovi, ktorý bol vlastníkom nehnuteľností parcely č. 438/9, a to s poukazom na § 2 ods. 2 písm. c/ zákona č. 503/2003 Z. z. tak, ako to správne posúdil odporcu.

Pokiaľ navrhovatelia poukazovali na nesprávnosť výmery parcel, ktorá mala výmeru 2 988 m² a v rozhodnutí je uvedená výmera 2 607 m² a v dedičskom rozhodnutí je uvedená výmera 4 650 m², vyvlastnené z tejto parcely bolo 2 988 m², čo predstavuje rozdiel 1 662 m², odvolací súd poukazuje na to, že zo stanoviska Správy katastra Topoľčany a vyvlastňovacieho rozhodnutia vyplýva, že parcela č. 438/6 má výmeru 2 796 m² a zostatok 192 m² mala parcela č. 440/1. Z výmery 2 796 m² bola odrátaná výmera 189 m², novovytvorená parcela č. 438/25, ktorú nadobudla H., rod. G. kúpnu zmluvou od Obce T. za 1 Sk. Taktiež aj námietka oprávnených t. j. navrhovateľov, že v dedičskom rozhodnutí má parcela č. 438/6 výmeru 4 650 m² je neopodstatnená, keďže rozdiel 1 854 m² bol na základe kúpnej zmluvy z 15.3.1976 odkúpený Československým štátom zastúpeným MNV v Solčanoch ako parcela č. 438/6 o výmere 1 854 m².

Odvolací súd konštatuje, že napadnuté rozhodnutie odporcu zodpovedá skutkovému stavu zistenému na základe námietok uvedených navrhovateľmi v uplatnení nároku na navrátenie vlastníctva k pozemkom z dostupných dokladov.

I podľa názoru odvolacieho súdu odporca správne a v súlade so zákonom rozhodol, keď navrhovateľom v časti týkajúcich sa predmetných kúpno-predajných zmlúv nepriznal právo na navrátenie vlastníctva k predmetným nehnuteľnostiam z dôvodu nesplnenia podmienky podľa § 3 ods. 1 zákona č. 503/2003 Z. z.

Nepochybil preto krajský súd, keď potvrdil napadnuté rozhodnutie odporcu.

Najvyšší súd Slovenskej republiky s poukazom na závery uvedené vyššie považoval námietky navrhovateľov uvedené v odvolaní proti rozsudku krajského súdu za nedôvodné, ktoré nemohli ovplyvniť posúdenie danej veci. Preto napadnutý rozsudok ako vecne správny podľa § 219 OSP potvrdil. Pritom sa stotožnil s právnym posúdením a dôvodmi krajského súdu, viazaný tiež rozsahmi a dôvodmi odvolania (§ 212 ods.1 OSP).

O trovách odvolacieho konania rozhodol Najvyšší súd SR podľa § 224 ods. 1 a § 142 ods. 1 OSP tak, že navrhovateľom nepriznal ich náhradu, pretože neboli v tomto konaní úspešní a odporcovi preto, že mu z dôvodu neúspešného odvolania navrhovateľov žiadne trovy nevznikli.

P o u ě n i e : Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave dňa 3. decembra 2008

JUDr. Jozef Hargaš, v. r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia:
Peter Szimeth